

(Пресс РС)

Нешто необично се догодило са медијима Републике Српске у данима непосредно после избора: готово сви су, поједностављено речено, прогласили фијаско владајуће партије (СНСД) и тријумф опозиције (СДС). Прецизнија рачуница, међутим, накнадно је показала да баш и није било тако. Требало је да у петак изађе загребачки „Вечерњи лист“ - издање за БиХ, па да на првој страни прочитамо наслове „Друга страна избора: Победа Додика - СНСД добио 44 тисуће гласова више од СДС-а“. У широј анализи хрватски дневник, на бази још непотпуних података, показује да СНСД и према резултатима прошлонедељних локалних избора, са безмало трећином освојених мандата, убедљиво предњачи у броју одборничких места и да је и даље најпопуларнија странка у РС. Односно да се успех у већем броју начелника општина које је добила СДС релативизује чињеницом да најчешће неће моћи да формирају општинске власти без савеза са СНСД. И да је, при томе, коалициони потенцијал социјалдемократа неупоредиво већи с обзиром на чињеницу да у централној власти већ други мандат делују заједно са ДНС-ом и СП-ом. „Гласајући за начелнике општина, грађани су се ипак изјашњавали за поједине кандидате главом и брадом, а не за странке, док су се одборници кандидовали на страначким листама.“ Како објаснити ту негативну пристрасност медија у РС према партији на власти када увек и свугде влада уверење да су „независни медији“, „аутономни уредници“ и „професионални новинари“ њена предност у односу на опозицију?

Пођимо, као од прве претпоставке, да је цитирани хрватски вечерњак можда позитивно пристрасан, па то ствара погрешну слику о иначе објективном изборном извештавању домаћих медија. Херцегбосанци су заиста опчињени СНСД-ом и његовим лидером због успеха које постижу у „обрани“ националних интереса, и то толико да је било иницијатива да се формира СНСД за ХБ и „трећи ентитет“ прикључи РС. Али, већ током ове недеље, мало пре или мало касније, биће доступни комплетни изборни резултати и моћи ће се егзактно утврдити ко је био позитивно или негативно пристрасан, а ко непристрасан. Остаће ипак чињеница да су током целе изборне ноћи извештаје са локала на јавном сервису коментарисала три професора од којих су двојица (филозоф и социолог) ангажовани као експерти у СДС-у, док је један (комуниколог) ванпартијац. И, није да се није могло јасно препознати ко је где.

Друга претпоставка је да су медији у Српској били под притиском извештаја невладиног сектора, оцена сарајевских аналитичара и саопштења опозиционих партија да у РС влада медијски мрак јер су РТВ и штампа корумпирани од стране власти. Као аргумент се обично наводи да влада редовно издваја позамашна средства за помоћ медијима, који због ограниченог броја претплатника и оглашивача без тога не би могли да опстану. Остаје нејасно да ли су медији хтели то да оповргну, па су отишли у другу крајност, или им је неко дао више. Сарајевски аналитичари то сигурно нису, а СДС и остала опозиција заједно немају толико пара, али невладин сектор није невин. Приватним медијима су извана понуђена поголема средства, уз услов да редовно објављују саопштења која ће им континуирано лиферовати одговарајуће НВО.

Трећа, и највероватнија претпоставка могла би се свести на ону познату: „Није вест кад пас уједе човека, него када човек уједе пса.“ Напросто, да је СНСД, поред већине одборника, добио и већину начелника, то после шестогодишње убедљиве доминације социјалдемократа и не би била нека вест, а камоли сензација. Мало кога би у недељне вечерње сате задржала уз политички ТВ програм и подстакла га да у понедељак ујутро купи новине и пола радног дана расправља о чуду да је „Додик изгубио десетак начелничких места“. Медији, како јавни, тако и приватни, односно уредници и новинари, који се силом тржишне логике боре више за пажњу гледалаца, читалаца и слушалаца него за објективну информацију, понели су се у складу са савременим неписаним правилима струке. Послодавци могу да трљају руке јер су тако повећали гледаност - слушаност - читаност. Опозиција не може да их оптужује да су били у служби власти. А власт не може да се жали, јер ко би јој поверовао да су медији навијали за опозицију. Напротив, власт може да се дичи како се показало да у РС не влада медијски мрак и, ако томе додамо да у предизборној кампањи, према свим оценама, није било „пљувања и псовања“, да се похвали да је у њеном мандату изборна демократија направила корак

напред.

Ништа од реченог не мора бити тачно, јер у понашању људи, поред рационалног, па тиме и предвидивог и објашњивог, постоји много нерационалног и ирационалног, чему је тешко стати крај. Када се ради о политичком понашању и великим групама, то је често готово немогућ задатак. Како, на пример, објаснити да је општина која је током последње четири године добила модеран аутопут, на пола скраћену везу са престоницом и бржу и лакшу везу са светом дала глас опозицији? Или зашто је друга општина, која је добила здање које ће је културно и туристички препородити, гласала против локалне власти која је то обезбедила? И обрнуто, зашто је општина, која се налази у највећим социјално-економским проблемима у РС, ускратила досадашње поверење СДС-у и гласала за СНСД? У томе и лежи неизвесност и занимљивост демократских избора, али куку страначким аналитичарима који из свега тога треба да извуку неке једноставне и јасне синтетичке поуке.